

POSUDEK NA MAGISTERSKOU DIPLOMOVOU PRÁCI

Vývoj tlumočení ve Švédsku

David PIŠVEJC

UK FF ÚTRL

Ve své diplomové práci se David PIŠVEJC zaměřil na vývoj tlumočení ve Švédsku. Jedná se o práci deskriptivní, ve které kandidát skutečně vyčerpávajícím způsobem popisuje nejrůznější aspekty související s tímto tématem. I struktura práce odpovídá tomuto záměru. Práce je rozdělena do kapitol, z nichž každá (s výjimkou úvodu a závěru) má za cíl zmapovat konkrétní oblast. V kapitole 2 popisuje kandidát situaci v oblasti přípravy budoucích tlumočnicků, charakterizuje jednotlivé typy škol a poskytuje i stručný přehled o historickém vývoji. Následující kapitola se věnuje autorizačním zkouškám, kterými je ve Švédsku pověřena Obchodní komora. Pro porozumění situaci ve Švédsku je důležitá kapitola čtvrtá, která poskytuje kontext pro zkoumanou oblast. V této kapitole autor popisuje historický vývoj migrace do Švédska a její vliv na rozvoj komunitního tlumočení. Právě na komunitní tlumočení je ve Švédsku (a s největší pravděpodobností i v celé Skandinávii) kladen největší důraz a je mu věnována největší pozornost. Informace uvedené v této kapitole (včetně tabulek) jsou velmi přínosné pro pochopení celkové situace ve Švédsku. Kapitola 6 se věnuje postavení švédštiny v institucích EU. Tato kapitola je zajímavá i z hlediska srovnání vývoje postavení švédštiny a češtiny v těchto institucích. Vojenské tlumočení (kapitola 6) je specifické pro Švédsko a do práce je zařazeno jen pro úplnost. Kapitola sedmá nabízí profil tří významných švédských translatologů (Cecilia Wadensjö, Helge Niska, Birgita Englund Dimitrova). Cecilia Wadensjö ovlivnila zásadním způsobem rozvoj komunitního tlumočení nejen ve Švédsku. Kapitola osmá mapuje situaci v Dánsku a Norsku, i když autor sám upozorňuje, že původní záměr popsat situaci v celé Skandinávii zavrhl, protože by práce byla příliš rozsáhlá. Jedná se tedy jen o stručný popis situace v těchto zemích. Velmi přínosná je i příloha 13, ve které diplomant uvádí příklady autorizační tlumočnické zkoušky Obchodní komory (všeobecné znalosti, terminologie, simulovaná situace, ve které probíhá komunitní tlumočení).

Ve své práci se autor opíral o švédské materiály (tištěné i elektronické) a o osobní výpovědi nejvýznamnějších současných švédských translatologů, které diplomant osobně kontaktoval.

Práce se velmi dobře čte a autora je třeba pochválit za důslednost a snahu o skutečně vyčerpávající popis vývoje tlumočnictví ve Švédsku. Je třeba se v této souvislosti zmínit i o tom, že podobná práce zatím neexistuje (ani ve Švédsku) a i v tom představuje předkládaná diplomová práce velký přínos. Podobné práce mapující situaci v konkrétní zemi by se mohly stát předmětem zkoumání dalších diplomových prací.

K formální stránce nemám žádné zásadní připomínky, i když je škoda, že je v práci několik poměrně závažných gramatických chyb (str. 18, str. 63, str. 70) a několik drobných překlepů. Některá slova mi nepřipadají vhodně zvolená (str. 68 – ruština jako *monotematické* zaměření, str. 7 – tlumočníci byli jediným *prostředkem*).

Při obhajobě bych ocenila, kdyby se diplomant zaměřil na následující otázky diskutované v předkládané magisterské diplomové práci: příprava komunitních tlumočnicků, neutralita versus tlumočnick jako „poradce“ – zde je zajímavé srovnání švédské situace s výsledky průzkumu, který provedla Jiřina Holkové ve své diplomové práci u českých institucí. Na str. 34 autor píše „*Princip neutrality klade mimo etických otázek zvláště velký důraz na dvojjazyčné a faktografické znalosti ...*“ Zajímalo by mne, jak souvisí neutralita se znalostmi. K diskusi je i klasifikace *podjatosti* (str. 36-37) a tvrzení norského cizineckého odboru, že tlumočnickova slovní zásoba jde ruku v ruce s tlumočnickými dovednostmi (str. 77). Podobně i důraz, který kladou švédské školy na zvládnutí terminologie, je k diskusi (viz i příloha 13).

Seznam literatury a osobní kontakty se švédskými translatology svědčí o tom, že diplomant se velmi dobře orientuje v dané problematice.

Práce Davida PIŠVEJCE splňuje všechny náležitosti magisterské diplomové práce a velmi dobře se čte. Práce je skutečně vyčerpávající a může sloužit jako cenný zdroj ucelených informací o švédském tlumočnickém prostředí, s důrazem na tlumočení komunitní, kterému je v řadě zemí zatím věnována jen minimální pozornost.

Diplomovou práci Davida PIŠVEJCE doporučuji k obhajobě. Hodnotím ji mezi stupněm *výborně* a *velmi dobře*. Budu ráda, když mne diplomant u obhajoby přesvědčí, že stupeň *výborně* je oprávněný.

V Praze dne 12. září 2010

PhDr. Jana REJŠKOVÁ

POSUDEK NA RIGORÓZNÍ PRÁCI

Mgr. DAVID PIŠVEJC

Vývoj tlumočení ve Skandinávii

Předkládaná rigorózní diplomová práce vychází z magisterské diplomové práce *Vývoj tlumočení ve Švédsku*, kterou kandidát úspěšně obhájil na ÚTRL FF UK v roce 2010. Tato práce byla rozšířena o popis vývoje tlumočení v Norsku a Dánsku. Tomu také odpovídá struktura předkládané práce, přičemž kapitola dvě je původní magisterská práce, kapitola tři popisuje situaci v oblasti vývoje tlumočení v Norsku, kapitola 4 v Dánsku. Logiku tohoto řazení vysvětluje kandidát v úvodu ke kapitole 4.

Podobně jako původní magisterská diplomová práce i předkládaná rigorózní práce je první svého druhu. V tom představuje naprosto zásadní přínos. Ve své práci se David Pišvejc opíral o tištěné a elektronické materiály i o osobní výpovědi skandinávských translatoologů. Seznam literatury jasně potvrzuje, že se kandidát velmi dobře orientuje v oboru a svou práci pojal velmi komplexně.

Velmi zajímavé je také srovnání situace v těchto třech skandinávských zemích. Vývoj tlumočení ve všech těchto zemích je přímo závislý na demografických změnách, ke kterým v těchto zemích od poloviny 20. století dochází. Tato závislost na demografických změnách se projevuje i větším důrazem na komunitní tlumočení. Bylo by zajímavé věnovat se tomuto vztahu i v jiných jazykových oblastech, kde byl tradičně důraz věnován konferenčnímu tlumočení a komunitní tlumočení se stává předmětem zájmu až v posledních desetiletích.

Podobně jako u původní práce magisterské i v rigorózní práci velmi oceňuji důslednost a snahu o skutečně vyčerpávající popis vývoje tlumočnickví ve Skandinávii.

Práce se dobře čte, i když jsem narazila na některé neobratnosti např. str. 73 *v součtu 15 jazyků*, str. 74 *kde bylo přistoupeno k zavedení*, str. 77 *završily své programy*, str. 108 *z cizí univerzity*, str. 121 *není schopen pohodlné komunikace*, str. 121 *kdy muži rozhodují o operačních zákrocích bez vědomí svých žen* – zřejmě se jedná o zákroky na těchto ženách, není to však jasné, str. 126 *Klíčem k řešení neradostné situace je nedostatek financí v tlumočení.*, str. 128 *zmíněná diplomová práce z roku 2010 uzavírá myšlenkou*. Na str. 72 kandidát hovoří o mezinárodních konvencích (úmluvách), z nichž zmiňuje dvě. Překlad té druhé *Severská jazyková konvence* považuji za sporný, protože *jazyková konvence* je kolokace, která se nevztahuje na právní dokument.

Přes tyto drobné výhrady považuji předkládanou práci za mimořádně cenný zdroj ucelených informací o vývoji tlumočení ve Skandinávii. V práci kandidát prokázal, že se této oblasti věnoval s mimořádnou důsledností.

Rigorózní práci Davida PIŠVEJCE doporučuji k obhajobě. Po úspěšné obhajobě navrhuji, aby byl kandidátovi udělen titul PhDr.

V Praze dne 8. listopadu 2011

PhDr. Jana REJŠKOVÁ